

Poza zakresem rozpoznania sądu administracyjnego jest okoliczność czy organ pomocy społecznej winien umorzyć nienależnie pobrane świadczenia czy też nie, a jedynie kwestia właściwego procedowania w tej sprawie.

*wyrok WSA w Olsztynie z 8 marca 2018 r., sygn. II SA/Ol 98/18, nieprawomocny*

Rozpatrujący sprawę WSA w Olsztynie wskazał, że stosownie do treści art. 98 ustawy o pomocy społecznej świadczenia nienależnie pobrane podlegają zwrotowi od osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej, niezależnie od dochodu rodziny. Stosuje się jednak odpowiednio art. 104 ust. 4, który przewiduje że: "w przypadkach szczególnie uzasadnionych, zwłaszcza jeżeli żądanie zwrotu wydatków na udzielone świadczenie, z tytułu opłat określonych w ustawie oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy, właściwy organ, który wydał decyzję w sprawie zwrotu należności, [...], na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej, może odstąpić od żądania takiego zwrotu, umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty". Powyższa norma prawna wprowadza kompetencje dla organu do podjęcia decyzji o umorzeniu w całości lub w części nienależnie pobranych świadczeń. Takie umorzenie limitowane jest zaistnieniem przesłanki "przypadku szczególnie uzasadnionego". Ustawodawca nie wprowadził definicji legalnej powyższego zwrotu, pozostawiając powyższe wykładni orzecznictwa i doktryny. Wskazać trzeba, że powyższa norma prawna wprowadza wyjątek od generalnej zasady zwrotu nienależnie pobranych świadczeń i jako wyjątek podlega wykładni zawężającej. Jednocześnie wskazać trzeba, że decyzja organu pierwszej instancji o odmowie umorzenia nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych stanowi przykład decyzji uznaniowej. Powyższy charakter decyzji administracyjnej ogranicza zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu sądownoadministracyjnym. Wyjaśnienia przy tym wymaga, że wydanie decyzji uznaniowej oznacza sytuację, w której organowi administracji pozostawiono luz decyzyjny co do wyboru treści rozstrzygnięcia, skutku prawnego. Sąd administracyjny nie bada zasadności rozstrzygnięcia, a jego kognicja ograniczona jest do badania legalności prowadzonego postępowania wyjaśniającego, szczególnie czy decyzja zapadła zgodnie z podstawowymi zasadami postępowania administracyjnego. Poza zakresem rozstrzygnięcia pozostaje sam wybór rozstrzygnięcia. Powyższe stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie sądownoadministracyjnym (zob. wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 30 stycznia 2018 r., sygn. IV SA/Gl 1039/17 i z 8 grudnia 2017 r., sygn. IV SA/Gl 340/17).

WSA w Olsztynie wskazał również, że decyzja uznaniowa oznacza, że organ jako podmiot wyłącznie uprawniony do wyboru jednego ze skutków prawnych rozstrzygnięcia, nawet w sytuacji zaistnienia przesłanek do wydania decyzji pozytywnej nie jest zobowiązany do wydania takiej decyzji. Sąd przedmiotem skutecznego zarzutu nie można uczynić naruszenia art. 104 ust 1 ustawy o pomocy społecznej w warstwie materialnej tego przepisu, tj. obowiązku umorzenia nienależnie pobranych świadczeń.